

Лазар

Карел Чапек

Переклад Володимира Лисенка

Дійшла до Віфанії звістка, що галилеянина схоплено й кинуто до темниці. Почувши це, Марфа сплеснула руками, і з очей її бризнули сльози.

— Бачите, — зойкнула вона, — я ж казала! Нащо Він пішов у Єрусалим, нащо не лишився тут! Тут би ніхто не довідався про Нього... Він міг би спокійно теслярувати... влаштував би майстерню в нас у дворику...

Лазар був блідий, і очі його гарячково блищали.

— Дурна твоя мова, Марфо, — дорікнув він. — Він мусив йти до Єрусалиму. Повинен був постати проти цих... цих фарисеїв і митарів. Повинен був сказати їм в очі, що і як... Ви, жінки, не розумієте цього.

— Я розумію, — тихо й палко проказала Марія. — І знаю, що буде. Станеться чудо. Він рухне пальцем, — і стіни відкриються... й усі пізнають Його, і впадуть перед Ним навколішки, і будуть кричати. "Чудо!"

— Якби ж то, — глухо відгукнулась Марфа. — Він ніколи не вмів піклуватися про себе. Нічого Він для себе не зробить, нічим собі не стане допомагати. Хіба що, — вона, широко розкрила очі, — хіба що інші Йому допоможуть. Може Він чекає, що Його прийдуть рятувати всі ті, хто чув Його... всі, кому Він допомагав... що вони опережуться мечами й примчать...

— Звісно! — погодився Лазар. — Ви не бійтесь, дівчата, адже за Ним — вся Іудея! Не вистачає ще, щоб... хотів би я подивитися... Марфо, збери речі в дорогу. Піду до Єрусалима.

Марія схопилася.

— Я теж піду з тобою. Хочу побачити, як розкриються стіни і Він з'явиться в небесному сяйві. Марфо, це буде чудово!

Марфа хотіла щось сказати, але промовчала.

— Йдіть, молодь, — мовила вона. — Хтось мусить же лишитися стерегти будинок... годувати курей та кіз... Зараз я приготую вам одягу та хліба на дорогу. Я так рада, що ви там будете.

Коли вона повернулася, розчервонівшись від кухонного жару, Лазар був блідо-синій і сполошений.

— Я нездужаю, Марфочко, — буркнув він. — Як на вулиці?

— Дуже тепло, — відповіла Марфа.

— Добре вам буде йти.

— Тепло, тепло, — сердито передражнив її Лазар. А там, на пагорбах Єрусалима, завжди дме холодний вітер.

— Я приготувала тобі теплий плащ,

— сказала Марфа.

— Теплий плащ... — невдоволено пробурмотів Лазар. — Спітнієш у ньому, потім обдує холодом, та й потому! Ну-бо, помацай, чи нема у мене жару? Не хотілося б мені занедужати в дорозі... На Марію кепська надія... А який Йому буде від мене толк, якщо я, скажімо, занедужаю?

— У тебе немає жару, — заспокоювала його Марфа, думаючи, собі: "Боже, який став Лазар з тих пір... з тих пір, як воскрес із мертвих!"

— Тоді мене теж протягло, коли... коли я так сильно занедужав, — заклопотано мовив Лазар; він не любив згадувати про свою смерть. — Знаєш, Ма— рфочко, з тієї пори мені все щось не— здужається. Подорож, хвилювання, — ні, це не для мене. Але я, звісно, піду, як тільки мене перестане морозити.

— Я знаю, що підеш, — з важким серцем сказала Марфа. — Хтось повинен піти Його рятувати! Адже ти пам'ятаєш, що Він тебе... зцілив, — нерішуче додала вона, бо їй здавалося неделікатним говорити про воскресіння з мертвих. — Знаєш, Лазарю, коли ви Його звільните, ти зможеш попросити, щоб Він допоміг тобі — якщо стане недобре...

— Це вірно, — зітхнув Лазар. — Але що як я туди не дійду? Що як ми прийдемо надто пізно? Треба зважити всі можливості. І раптом у Єрусалимі що-небудь станеться? Марфо, ти не знаєш римських воїнів. О, Боже, якби я був здоровий!

— Але ти здоровий, Лазарю, — з притиском мовила Марфа. — Ти **ПОВИНЕН** бути здоровий, якщо Він тебе зцілив!

— Здоровий?! — гірко повторив Лазар. — Мені ж то краще знати, здоровий я чи ні. Скажу тільки, що з тих пір мені й хвилини не було добре... Ні, ні, я Йому страшенно вдячний за те, що Він мене... поставив на ноги, не сумнівайся, Марфо. Але хто одного разу пізнав це, як я, той... той... — Лазар здригнувся і закрив обличчя руками. — Прошу тебе, Марфо, облиш мене тепер; я зберуся з силами... тільки хвилинку... це, звичайно, пройде.

Марфа тихенько сіла у дворі: вона дивилася просто перед собою сухими нерухомими очима; руки її були складені, але вона не молилася. Підійшли чорні кури, поглядаючи на неї одним оком; та, на дочекавшись від Марфи зерна, пішли собі подрімати в полуденній тіні.

На поріг повільно вибрався Лазар, смертельно блідий, зуби його цокотіли.

— Я... я не можу зараз, Марфо, — затинаючись, ледь вимовив він. — Мені так хотілося б піти... можливо, завтра...

У Марфи стислося серце.

— Іди, йди, ляж, Лазарю, — ледве вимовила вона. — Ти... ти не можеш нікуди йти!

— Я б пішов, — трясучись у пропасниці, відказав Лазар, — але якщо ти так думаєш, Марфочко... Може завтра... Ти ж не залишиш мене на самоті? Що я тут буду робити один!

Марфа підвелася.

— Йди, лягай, — промовила вона своїм звичайним грубим голосом. — Я лишуся з тобою.

В цей час у двір вийшла Марія, готова у дорогу.

— Ну, Лазарю, ходімо?

— Лазареві не можна нікуди йти, — сухо відповіла Марфа. — Він нездужає.

— Тоді я піду одна, — з глибоким зітханням мовила Марія. — Побачити чудо.
З очей Лазаря текли сльози.

— Мені дуже хочеться піти з нею, Марфо, але я так боюся... ще раз померти!

1932